

Arnout Jaspers: Hoog tijd om de echte twijfelbrigade aan te pakken: Zembla en zijn kruistocht tegen glyfosaat

Posted on 5 oktober 2024 by Arnout Jaspers

Wat vooraf ging: Glyfosaat is door de EU opnieuw goedgekeurd als herbicide voor de landbouw. Glyfosaat doodt zeer effectief een brede groep planten ('onkruid') die nadelig zijn voor de bedrijfsvoering in de intensieve landbouw. Alternatieven zijn: onkruid handmatig wieden, met een veel lagere en duurdere opbrengst per hectare, of andere herbiciden gebruiken die minder goed werken en schadelijker zijn voor mens en milieu, zoals de biologische landbouw doet.

Over glyfosaat was 'ophef', omdat het door Greenpeace en geestverwante clubs tot duivels product is verklaard. Het werd namelijk geproduceerd door Monsanto (nu Bayer), die ook een grote speler was op de markt voor genetisch gemodificeerde gewassen.

Wereldwijde consensus

Deze 'ophef' had er al voor gezorgd, dat op de veiligheid van glyfosaat een vierdubbele veiligheidscheck gedaan is: normaliter hoeft maar één EU-land een gewasbeschermingsmiddel grondig te toetsen, en dan geldt de toelating voor de hele EU. Voor glyfosaat is het hele dossier door vier EU-landen doorgelicht – waaronder door het CTGB in Nederland (het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden).

Naar de effecten van glyfosaat wordt al decennia onderzoek gedaan, en de vier beoordelingsinstanties concludeerden na het doorvlooien van ook de meest recente onderzoeken unaniem: de toelating van glyfosaat kan gewoon verlengd worden. De EU trok daarmee dezelfde conclusie als beoordelingsinstanties in onder meer Australië, Japan en de VS. Er is wereldwijde consensus dat glyfosaat bij het toegelaten gebruik veilig is voor de mens en voor de natuur buiten het landbouwgebied.

Hoe het dan verder gaat: In een wereld waar respect voor feiten, wetenschap en rationele argumenten leidend zijn, zou het glyfosaat-verhaal nu klaar zijn. Maar daarvoor moet je niet bij de milieubeweging en hun spreekbuizen binnen de NPO zijn. Daar heerst onverkort het dogma: glyfosaat is des duivels, dus het moet en zal kanker veroorzaken.

Spreekbuis van dienst in deze kwestie is het tv-programma *Zembla*. Zonder het met zoveel woorden te zeggen, insinueert het al tijden dat de Europese toelating van glyfosaat een geheime coup is van Big Pharma en Big Agro, die de beoordelingsinstanties misleid en/of omgekocht zouden hebben.

Deugnarratief

Niks bijzonders: alle tv-programma's van de NPO die pretenderen onderzoeksjournalistiek op het gebied van klimaat of milieu te bedrijven, volgen slaafs het GroenLinks/PvdA/D66/PvdD-deugnarratief waarbij de conclusies altijd van tevoren vaststaan: bedrijfsleven slecht, overheid liegt, actiegroepen hebben gelijk. Ik kijk zulke programma's al jaren niet meer.

Tot voor kort kwamen de redacties van *Zembla* of *Pointer* makkelijk weg met hun

kwaadaardige *cherry picking*, hun verdachtmakingen door *guilt by association*, hun meten met twee maten. Andere journalisten keken beleefd de andere kant op, want collega's val je niet publiekelijk af, en politici zijn als de dood om beschuldigd te worden van het aanvallen van de vrije pers.

Manipulatief en intimiderend

Maar vorige week doorbrak Maarten Keulemans van *de Volkskrant* op Twitter deze omerta (zoals hij het zelf noemde). Hij deed een boekje open over het manipulatieve en intimiderende gedrag van *Zembla*'s prima donna's Ton van der Ham en Vincent Harmsen, toen Keulemans weigerde om zich door *Zembla* te laten interviewen voor hun uitzending van afgelopen week.

Iedereen die eerder te maken heeft gehad met *Zembla*, weet namelijk hoe schaamteloos de redactie alle opnames in hun eigen straatje knipt en plakt.

Michiel van Andel, een boer die voor zijn mening durft uit te komen en ook even figureert in die Zembla-uitzending, kan er inmiddels ook over meepraten. Eerder al bracht bioloog en landbouwjournalist Hidde Boersma naar buiten hoe de redactie van *Zembla* onder valse voorwendselen geprobeerd had bij anderen privé-emailconversaties van hem op te eisen. *Zembla* hoopte zo beter met modder te kunnen smijten naar Boersma. Iedereen met enige invloed die het niet met Ton van der Ham en Vincent Harmsen eens is, moet namelijk verdacht gemaakt worden.

Hoewel het in dit geval juist *Zembla* is dat tegen de wetenschappelijke consensus van beoordelingsinstanties over de hele wereld ingaat, is *Zembla* druk bezig om juist degenen die daar op wijzen, in een Orwelliaanse omkering te framen als 'de twijfelbrigade'.

Partijen als *Zembla*, maar ook GroenLinks-politici of Greenpeace verwijzen dan altijd naar de tabakslobby in de VS. In de jaren vijftig en zestig hebben die inderdaad systematisch geprobeerd twijfel te zaaien over het wetenschappelijke bewijs dat roken kanker veroorzaakt. Dat faalde: allang gelooft niemand nog dat roken onschadelijk is, en zelfs fabrikanten van sigaretten geven tegenwoordig toe dat roken longkanker veroorzaakt.

‘De twijfelbrigade’

Toch moet die compleet mislukte desinformatie-campagne van zestig jaar geleden als bewijs dienen, dat allen die nu tegen het ‘progressieve’ deugnarratief ingaan, loten aan dezelfde stam zijn: stiekem door de industrie betaalde ‘handelaren in twijfel’ (naar de bestseller *Merchants of Doubt* van Erik Conway en Naomi Oreskes).

Iedereen die het waagt om in het publieke debat af te wijken van dit deugnarratief, krijgt een ‘Oreskes’ naar het hoofd: jij bent een corrupt lid van ‘de twijfelbrigade’. De Oreskes is de milieu-variant van de Godwin: immers, als je publiekelijk iets over immigratie, diversiteit of Israël zegt, krijg je binnen de kortste keren een wilde opmerking over de Tweede Wereldoorlog naar je hoofd met de strekking dat je een nazi bent. Net zo mag op straffe van een Oreskes, niet aan de stikstofdoelen in Nederland getwijfeld worden, noch aan de klimaatcrisis, noch aan de funeste invloed van alle pesticiden, herbiciden en PFAS op onze natuur en gezondheid.

Afgelopen week publiceerde veteraan wetenschapsjournalist Simon Rozendaal zijn nieuwste boek, *Paniek om Niets*, dat ook gaat over de vaak hysterische angst in Nederland (en meer algemeen het Westen) voor gif en milieuvervuiling. *Paniek om Niets* wijt die angst bij het grote publiek aan de in de afgelopen decennia enorm verbeterde meetmethodes.

Vroeger konden we misschien microgrammen (0,000001 gram) van een verdachte stof opsporen, terwijl het tegenwoordig mogelijk is om picogrammen (0,000000000001 gram) glyfosaat of PFAS in slootwater of de urine van actrice Carice van Houten aan te tonen. Logisch dat Carice daar van over de zeik raakt: die heeft geen idee van het verschil tussen micro-, nano- en pico, noch dat het altijd de dosis van een stof is die de eventuele schadelijkheid bepaalt.

Groepsdenken

Terecht wijst Rozendaal ook op de kwalijke trend bij de overheid om normen voor potentieel schadelijke stoffen niet af te stemmen op welke concentratie van die stof merkbare schade kan toebrengen (met een ruime veiligheidsmarge, uiteraard), maar op de kleinst mogelijke concentratie die überhaupt nog meetbaar is. Zo is de norm voor PFAS recentelijk met een factor miljoen aangescherpt, zonder enige onderbouwing over gezondheidsschade bij die minuscule hoeveelheden. Dat is

opnieuw een illustratie hoe het voorzorgsbeginsel de ene na de andere nep-crisis veroorzaakt.

Toch is Rozendaal nog vrij lankmoedig over de effecten van deze revolutie in de meettechniek, alsof dit een natuurverschijnsel betreft. Maar deze paniek over picogrammen ontstaat niet spontaan; die moet worden aangejaagd door de media. Onder journalisten heerst brede consensus dat je 'kritisch' moet zijn, wat op zich uiteraard klopt, maar die kritische houding is bij de meesten ontaard in zeer eenzijdig groepsdenken: 'bedrijfsleven slecht, overheid liegt, actiegroepen hebben gelijk'.

Wat dat betreft is *Zembla* slechts een van de meer flagrante voorbeelden van dat groepsdenken.

Van wetenschapsjournalist Arnout Jaspers verscheen ***De Klimaatoptimist****, over energietransitie in Nederland. Het boek is HIER te bestellen. Informatie voor media en boekhandel: info@blauwburgwal.nl.*

Wynia's Week verschijnt nu drie keer per week! De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs. ***Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk*** *HIER. Hartelijk dank!*